

Pověsti z Lomnicka

II. díl pověstí, báchorek a historek z našeho kraje

Příloha Bradleckého listu

O velkém pokladu na Císařově hůře

V Nové Vsi dobře věděli, jak poznají, kde je v zemi zakopán poklad. Je to vždy pod velkou kupou kamení hluboko v zemi. Jenom na Velký pátek při čtení pašijí poklady vystupují k povrchu a poznají se podle záře, která ze země vychází. Hlídá je však diblík, který se ale dá odehnat svícenou vodou s křížem. Když nálezce s pokladem potom odchází, volá na něj diblík: „Kmotře sem, kmotře tam.“ A kdo se ohlédne, má po pokladu.

Taková velká hromada kamení byla na Císařově hůře. Když se stavěla v Nové Vsi silnice, tak byly kameny z té hromady rozebrány na zpevnění nové cesty. Lidé si říkali, že jestli byl pod hromadou poklad, tak že teď bude prý určitě dobře vidět jeho záře. Povíдали si, mudrovali, ale o Velikonocích se nikomu na kopec nechtělo, že prý tohleto a támhleto, ale ve skutečnosti se báli diblíka.

Nakonec se jeden odvážlivec našel. Na vrchol došel právě v okamžiku, kdy se dole ve vsi v kostele začaly číst pašije. V ten okamžik viděl před sebou mezi zbylými kameny velký okovaný hrnc plný peněz. A ta záře z něho! Žádný diblík ho ale nehlídal, kolem obcházel totiž sám luciper. Jak teď poklad dostat? Náš hrdina nestačil ani domyslet a už se kolem něj hnal podivný panák na koni. Ta maškara sebou všelijak klátila a byla hrozně k smíchu. Sotva kůň zmizel, byl tu další panák, ještě

legračnější, a ten jel, považte, na koze! A hned se ptal, jestli tudy nejel takový podobný chachar jako on, a když se dozvěděl, že ano, pobídl kozu a odjel za ním. Odvážný chasník, který se vydal pro poklad, se musel smát, ale když se podíval na hromadu kamení, úsměv ho přešel. Poklad byl pryč a jeho strážce jakbysmet. Ti dva panáci ho totiž tak zdrželi, že mezitím byly pašije dozpívány. Mrzutě se vracel domů, nyní mu nezbude než čekat na příští Velký pátek. Jestli se dočkal a poklad si přinesl domů, o tom pověst z Nové Vsi už nevypravuje.

Vysvobozený duch

Je tomu tak 200 let, co v Nové Vsi v čp. 69 strašilo. V té chalupě bydlela vdova a často se u ní předlo. Ženy z okolí však po čase odmítaly do chalupy chodit, protože tam prý straší. Peřiny na bidle se samy prudce rozhoupávaly a zvenčí ze tmy se ozývalo tlučení, zrovna takové, jako když někdo láme len. Na prástky se chodilo jinam a vdova bylave své chalupě nesvá a pořád se dívala, jestli jí duch něco neprovádí.

Jednou v noci, když ležela na peci, ozvalo se volání: „Barboro!!!“ V ženě by se krve nedořežal, ani pohnout se strachy nemohla. A druhou noc zase volání: „Barboro!!!“ Teď už se odvažila promluvit. „Kdo jsi, duchu?“ zeptala se. „Vždyť víš, kohos měla,“ na to duch a vdova poznala nebožtíka manžela. Pak jí duch poručil, aby do tří kostelů dala sloužit

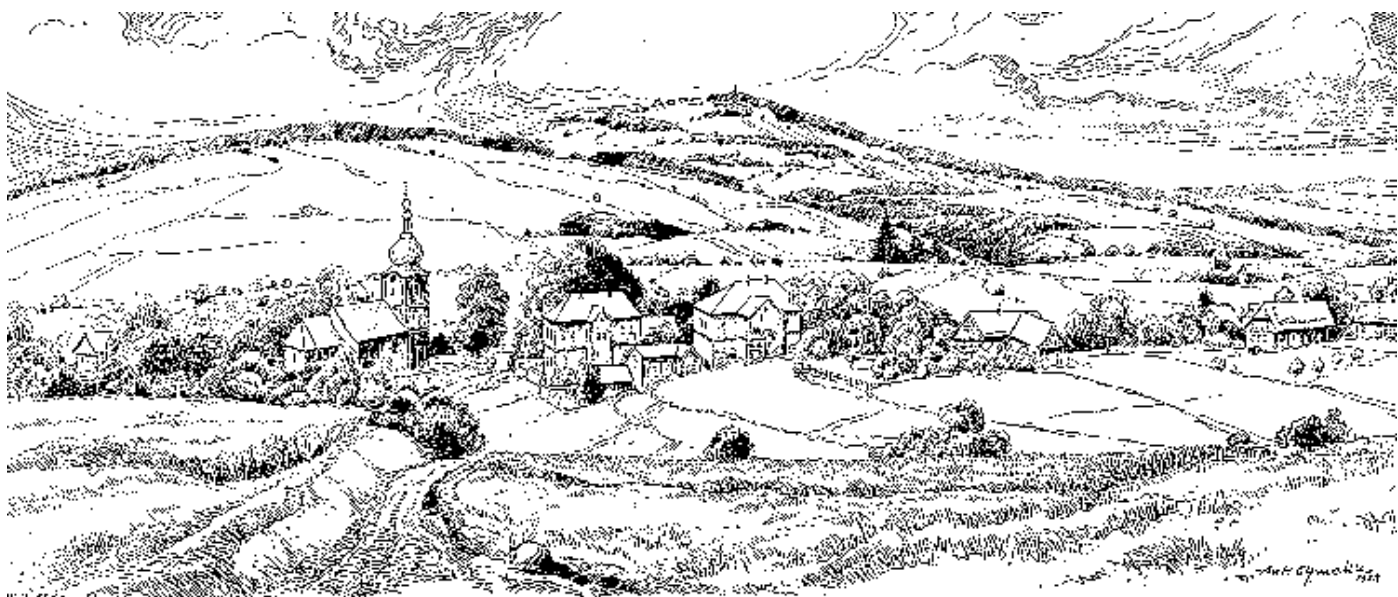
mši svatou, a on že bude osvobozen. Vdova se ještě ptala, proč musí strašit, a duch manžela odpověděl, že prý trpí i ten, kdo nepravosti povoluje, i když je sám nečiní. Za jeho života hleděla si totiž jeho žena i jiných mužských a on tomu jen přihlížel. Je vidět, že i ten, kdo má svatou trpělivost, může lehce skončit jako strašidlo.

Do třetice z Nové Vsi

Na pozemku p.č. 2199 bylo prý za dávných časů pohřebiště, kam se při morové epidemii pohřbívali lidé ze Syřenova. Obyvatelé Nové Vsi vypravují, že v těchto místech bývá slyšet hudba a zpěv. Když přiložíte ucho k zemi, slyšíte to lépe. Jeden z místních na strašidla nevěřil, ale na tomhle místě slyšel jasně tajemný zvuk varhan a musel uznat, že to asi byli duchové. Jiný chalupník dokonce rozeznal slova písně „Pange lingua“.

Pytláci ve mlýně v Brodkách

Tato historka se stala koncem 19. století. Její hlavní hrdina, sekerník Votoček, ji často dával k lepšímu, když již byl zaměstnán jako dělník v Gerlově továrně v Hájích. Tenkrát se snažil kdekdo v panských lesích něco upytlat a přilepšit si, takže historku o tom, jak v Brodkách ve mlýně vyzráli na panského myslivce, si každý rád vyslechl a v Nové Vsi

Antonín Chmelík, Nová Ves, 1953

ji znal skoro každý. Snad až na toho myslivce.

V Brodkách se opravoval mlýn a byli tam zaměstnáni i čtyři sekerníci, kteří ve mlýně také přespávali. Po celodenní dřině sotva ulehli, usnuli. Tedy až na Votočka. Při práci si všiml, že ve mlýnici je pověšená ručnice a také věděl, že okolní lesy jsou plné zvěře.

Stárek mlel obilí a pan otec si četl noviny. Navíc byla nádherná noc, měsíc svítil tak, že stromy vrhaly ostré stíny. Votočka to prostě „rasilo“, jak se tenkrát říkalo. Potichu se vykradl z komory, popadl ve mlýnici zbraň a běžel ke Krsmolu. Nedaleko od chalup uviděl srnku. Neváhal, zacílil a vystřelil. Srnka sice padla mrtvá k zemi, ale nedaleko se ozval hlas hajného. Votoček věren svému jménu se na místě otočil a pelášil zpět do Brodek do mlýna. Hajný to metl za ním, ale Votoček byl o dost mladší a ke mlýnu se dostal o něco dřív. Ručnici hodil do pilin, svlékl rychle boty a kabát a zalehl pod peřinu. V tom už se ozvalo bouchání na dveře a hajný místo pozdravu začal zostra na pana otce, že teď vběhl do mlýna pytlák a ať mu poví, koho schovává. Pan otec ani nemusel hrát překvapeného, když mu udiveně vysvětloval, že ve mlýně je pouze on s rodinou, stárek, který mele, a čtyři sekerníci, kteří už ale spí. Hajný mu řekl, že to musí být někdo z těch sekerníků a hnal se do jejich komory. V komoře se zarazil. Viděl, že všichni jsou svlečení a chrápou, až se zdí otrásají. Nejvíce, to se ví, chrápal Votoček. Pan otec se teprve nyní dostal k tomu, aby se hajného zeptal, co se vlastně stalo. Ten mu všechno podrobně vyprávěl. Z druhé místnosti všechno podrobně poslouchal i stárek. Když hajný popisoval místo pychu, zbystřil pozornost a poté nelenil, vykradl se z mlýna a běžel pro srnku. Zpět šel jinudy, aby nepotkal hajného. Votoček si oddechl, když myslivce konečně z mlýna odešel. Vylekal se ještě jednou, když se znovu ozvalo klepání, ale to byl jen stárek s ulovenou srnou. Nastalo všeobecné veselí a hlahol a Votoček musel vysvětlovat, jak se to všechno semlelo. Stárek jeho povídání doplnil o svůj příběh. Mlynářka srnku upekla a k tomu pekáč buchet. To se tenkrát ve mlýně poměli. Chudák hajný musel mít hrozný vztek. Pytláka nechytíl a když se vrátil ke Krsmolu, nebyla tam už ani srnka. Takhle se zbytečně honit a ještě se nechat napálit!

Tuhaň větší než Lomnice

Tuhaň prý svého času byla větší než Lomnice. Historikové by se nad tím rozčilovali a ukazovali přehledy o sčítání obyvatel a chalup, na kterých je vidět, že Tuhaň byla vždy malou vesnicí. Ale Tuhaňští vědí svoje a více než historickým pramenům věří pověstí, která se v Tuhaně traduje odnepaměti.

Před Třicetiletou válkou bylo podle jedněch v Tuhaně 300 čísel popisných, podle jiných dokonce 300! Vesnice se rozkládala až ke Komárovské Lhotě a měla vlastní kostel, jiní tvrdí, že to byl dozajista dokonce klášter. Pak ale k Turnovu přitáhli Švédové a jedna z hlídek, kterou vyslali po okolí, dorazila až do Tuhaně. Obyvatelé vesnice ji však zajali,

uspořádali soud a odsoudili všechny k smrti. Nakonec dali milost dvěma vojákům, kteří uměli dobře česky. Ti jim však museli slíbit, že se do Turnova k posádce nevrátí a nevyzradí je. Kdo však jednou Čechy zradil a přidal se ke Švédům, udělá to lehce znovu.

A tak se stalo, že švédské vojsko, když se dozvědělo, jak Tuhaňští skoncovali s jejich vojáky, neváhalo a vyjelo je pomstít. Když se to doneslo do Tuhaně, lidé utíkali z chalup do lesů a kdo to nestihl, zle dopadl. Nakonec vojáci celou vesnici vypálili. Stát prý zůstaly pouze dvě chalupy. Potom se utábořili na lučinách, kde se říkalo „V Trakalce“. (Později byly tyto louky zalesněny a dnes je známe jako „Zelené háje“.) „V Trakalce“ však byli obklíčeni císařským vojskem, jedním od Bezdčína a druhým od Nohavice, a pobiti. Ještě před sto lety při vykopávání pařezů se zde našlo plno vojenského materiálu.

Abyste sláva Tuhaně byla ještě větší, tvrdí jiná pověst z této obce, že tady kdysi padl v nějaké bitvě dokonce král. Od Tuhaně ke Stružinci se skutečně táhne údolí, kterému se říká „Královsko“. Dlouho tam Tuhaňští ukazovali místo velké asi deset čtverečních metrů, na kterém po celý rok nerostla tráva. Tam je prý onen král pochován.

Inu, hrdí jsou Tuhaňští na svoji historii, ale věřit jim všechno nemůžeme.

Plačtivá rokle

Nebo spíše „Plačtivá rokel“, jak se v našem kraji říkalo. Najít ji můžete severně od Doubravice, kousek za lomem, jak se táhne od vesnice, přesněji od hájovny, směrem k Táboru a hluboko se zařezává do zdejší krajiny. Dnes je přetnutá železniční dráhou z Libuně do Staré Paky. V ní se stalo plno zajímavých věcí a mezi lidmi se o ní povídalo, jako o málokterém jiném tajemném místě.

Své jméno má od toho, že je tam prý slyšet odnepaměti pláč a nářek. Ten slyšeli někdy v polovině 19. století i hajný Krejčí s lesníkem Rubešem. V noci procházeli les a z rokle se ozývalo hlasité vzlykání. Na pověry nevěřili, v lese byli jako doma i potmě, a tak si mysleli, že se někomu něco zlého přihodilo. Šli za zvukem, ale jak pláč sílil, bylo v něm něco nepřirozeného a děsivého. Nakonec oba popadla taková hrůza, že utekli domů.

Jednou v noci jelo několik cidlinských občanů do Plačtivé rokle na dřevo. Toť se ví, že bylo za pět prstů, jinak by se netrmáceli párovým povozem o půlnoci lesem. Najednou se v lese strhl hrozný křik, povyk, halas a pískot. Začalo štvání, neboli divoká honba. Lidé by rádi jeli domů, ale kameny i dřevo se jim kutálely pod nohama a oni sami se naopak nemohli ani hnout. Až když les konečně zase utichl, pospíchali s prázdným povozem zpět do vsi.

Lesník z doubravické myslivny nacytal v roklí jedenkrát tuze podezřelého člověka. Myslel si, že chce provádět v lese něco nekalého a obořil se na něho, cože v lese pohledává. Muž se na něj zle podíval, ale neřekl slova. Lesník se ho chtěl znovu zeptat, avšak cizí muž počal najednou růst a rostl před očima, až byl nakonec veliký jako

nejvzrostlejší buky v lese. Samo sebou, že lesník vzal nohy na ramena, a když se u hájovny ohlédl, muže viděl stále nad lesem.

Další příhoda z Plačtivé rokle je dokonce přesně datována. Stala se prý 29. června 1866, tedy v den bitvy u Jičína. Jeden jičínský obchodník s dřívím, který skupoval zásoby ze zdejší obory, poslal svého čeledína, jakéhosi Klabana, aby všechno dřevo dobře ukryl v rokli před pruským vojskem. Čeledín svázal dřevo, a když ho zastihla noc, vlezl do vozu a usnul. Okolo půlnoci ho probudilo neklidné frkání koní, a tak vylezl z vozu a díval se, co koně tak polekalo. Jaký však byl jeho úděs, když spatřil ohromnou mužskou postavu s ohnivýma očima. Hnedle byl zpět ve voze a až do rána se modlil a klepal strachy. Snad to byl ten samý muž, co ho potkal i doubravický lesník. Klabanovi se od té doby do Plačtivé rokle nechtělo ani za dne, natož když krajinu přikryla tma.

V Plačtivé rokli je studánka, která má výbornou studenou vodu. Před sto lety vypravoval Antonín Kazda, rolník z Doubravice, příhodu, která se stala jeho babičce, Kateřině Kazdové. Šla do studánky pro vodu, slunce zrovna zašlo a soumrak se v lese pomalu měnil ve tmou. Když ponořila konev do studánky, cosi ji chytlo za ruku a táhlo do vody. Naštěstí se jí po krátkém zápase podařilo vysmeknout a utéci domů. Všem pak ukazovala odřenou ruku plnou modřin.

Rolník Kazda také vzpomínal, že za dávných časů bydleli v lesech kolem Tábora a Cidliny diví muži. Ničím neškodili, spíše naopak, a místní obyvatelé na ně byli uvklí. Diví muži přicházeli k pasákům, kteří si na pastvu brávali kolovrátek, aby nemarili čas a něco upředli, a prosili je, ať je nechají chvíli přist. Když upředli štučku, dali ji pasákovi a zmizeli. Z takové štučky, kterou upředl divý muž, jste mohli motat příze, kolik jste chtěli, a ze štučku moc neubývalo. Ale běda tomu, kdo zaklel. To se pak příze zamotala a bylo po ní. Diví muži také měnili lidem děti. Lidské novorozené si odnesli a do kolébky pak uložili svoje dítě. (Bůhví, kde je brali, protože divé ženy nikdy nikdo neviděl. Ale snad to bylo tím, že byly stydlivější.) Taková rodina, které se to přihodilo, prožívala potom v životě samé štěstí. V lesích kolem Plačtivé rokle žili také malí vzteklí psíci, kterým se říkalo čubáčkové. Diví muži se jich báli a často před nimi utíkali. Proto, když potkali v lese dřevorubce, prosili ho, ať udělá do pařezu sekerou tři kříže. Když si na takový pařez potom divý muž vyskočil, byl před čubáčky ochráněn.

Strašidla v Cidlině

Na místě dnešních cidlinských čísel popisných 1, 21 a 28 stávala kdysi tvrz. Někteří starší občané cidlinští zde ještě dnes říkají „Ve Tvrzi“. Tvrz patřovala jezuitům a bydlel v ní šafář se ženou. Ta prý jednou zabila děvečku a pochovávala ji někde ve tvrzi. Kam, to nikdy nikdo nezjistil. Všem říkala, že děvečka odešla, ale od těch dob v tvrzi strašilo. Pamětníci vyprávěli, že o půlnoci se

Členitá krajina Lomnicka se svými kopci, údolmi, hlubokými lesy a starými hrady je opředená celou řadou mystérií a pověstí, o kterých si zdejší lidé povídají již mnoho generací. (Antonín Chmelík, Pohled k Táboru)

vždy strhl na chodbách hrozný hluk, jako by někdo sudy válel. Všichni obyvatelé tvrže hlomoz slyšeli, ale nikoho nikdy nespatriili.

Po vypuzení jezuitů ze zdejší oblasti se do tvrže nastěhovala vdova Korbellová. Když na ní přišla řada s přástkami, slyšely všechny předoucí ženy ve světnici jasně hlas, který volal: „Liduško, Liduško!“ Liduška byla nejmladší dcera a matka ji varovala, ať hlasu nikdy neodpovídá. To prý volá čas, a kdyby se mu ozvala, do roka a do dne by zemřela.

Jiné svědectví muže z chalupy „Ve Tvrzi“ říká, že prý vždy o půlnoci se ve světnici objevili muži v černých pláštích oblečení jako jezuité. Asi hodinu beze slova poseděli a poté zmizeli. Vidělo je prý plno dalších lidí. Navíc se asi třikrát do roka chalupou nesl smutný a nábožný zpěv, který naháněl obyvatelům hrůzu. Byl to prý dřívčí hlas. Jinde bylo dědictví chalupy požehnáním pro synovu rodinu, ale tuhle chalupu nikdo nechtěl. Tak moc se tam všichni báli.

Babiččin duch

Na Kyjích, v sušárně u Zacharů, bydlival nějaký Krauz. Nikdo mu neřekl jinak, než starý Krauz. Vyráběl hrábě a cepy a chodil je prodávat do Libáně. Z domu vyrážel časné ráno a vracel se až za tmy. Tenhle den, o kterém budeme mluvit, se mu ale nešlo lehce. Myslel na starou babičku Zacharovou, která zrovna umřela. Večer, když šel zpátky přes Železnici a došel na kraj lesa, vidí najednou babičku, jak sedí u cesty na patníku. Myslel si, že mu živá vzpomínka tak rozjitřila fantazii, až z toho vidí přeludy. Šel tedy dál po cestě a čekal, že se přízrak rozplyne. Nic takového se nestalo. Naopak, když šel kolem, najednou mu babička skočila na záda a pověsila se mu na krk. Zajíkl se a mazal pěšinou nahoru do hůry. Cestou mu spadla čepice, pak ho začaly hrozně tížit kapsy, a tak z nich všechno vyházel, včetně peněz. Až těsně před vrškem babička povolila a starý Krauz mohl seběhnout dolů ke Kyjům. Doma všechno vyprávěl a samou hrůzou oka nezamhouřil. Sotva se rozednilo, běžel na to

místo hledat svoje věci a – div divoucí – všechno bylo srovnáno na jednom místě a peníze dokonce sesbírány v čepici. Krauz byl překvapený, protože věděl, že ještě za tmy šlo plno lidí z Kyjů do Železnice na rorate (adventní pobožnost, která se koná před rozbfreskem).

Doubravický hasrman

V loukách u Doubravice býval malý rybníček a z něho vytékala stružka. Za dávných časů bylo asi tolik hasrmanů, že jeden z nich nepohrdl ani touto velkou louží. Sedával pod lávkou přes stružku a maloval obrázky. Jinde lákali hasrmani na pentle, ten doubravický měl svoji obrázkovou metodu. Když šel někdo po lávce a některá z vodníkových maleb se mu zalíbila, byl ztracen. Zahleděl se do obrázku a hasrman ho utopil. Jeho malby asi za mnoho nestály, o žádných utopených se neví, a tak časem změnil taktiku. Mečel pod lávkou jako kůzle a čekal, že si někdo půjde pro levnou pečínku a on ho stáhne do vody. Ani v tomto případě pověst neříká, zda se mu to alespoň jednou podařilo.

Bludičky na Kyjích

Jeden Kyjovák, Rudiš, se vracel z návštěvy, „z pobytí“, jak se říkávalo. Přešel Svobodovu lávku, když vtom před sebou zahlédl světlo. Jako by šel někdo s rozsvícenou lucernou a zrovna směrem k jeho stavení. Zavolal do tmy na neznámého, ať na něj počká, že půjde s ním. Žádná odpověď, jen světlo tak divně žhnulo. Rudiš se do něho zadíval a šel za ním jako omámený. Klopýtal strání tak dlouho, dokud světlo nezhasló. Naráz se vzpamatoval a hrozně se polekal, co to bylo za mámivé světýlko a kde to teď vlastně je. Nemohl být daleko od vsi, protože slyšel štěkot psů, ale vždycky, když si už myslel, že ví, kde je, a udělal několik kroků, to místo znovu nepoznával. Ve strachu, aby nezabloudil ještě více, nakonec zůstal raději na místě celou noc.

K ránu, když znovu uviděl světlo, se nejprve polekal, že se přízrak vrátil, ale pak rozpoznal, že světlo vychází z okna nedaleké chalupy. Zaklepal na dveře a chtěl se zeptat na cestu. Na prahu stanul jeho soused a Rudiš najednou poznal jeho chalupu, kus vedle viděl tu svoji a louka, na které nocoval, byla jen několik kroků odtud. Sousedovi začal zmateně vysvětlovat, že asi zabloudil. Ten si o něm musel myslet, že určitě trochu přebíral, a pro jistotu ho odvedl domů. Když Rudiš potom svoji příhodu všem ve stavení vyprávěl, shodli se posluchači na tom, že to byly bludičky, co ho zmátly tak, že nepoznával místa, kudy denně chodil. Měl prý štěstí, že nebyl mladší, to by si ho nechaly a vlákaly do tábořských lesů a mokřín. Takhle si s ním jenom pěkně zašprýmovaly.

Diblík

Jak se začalo nějakému hospodáři trochu dařit, šuškali si lidé z okolí, že prý má dozajista doma diblíka. Někde se mu říkalo spíše plivník. Bylo to malé černé kuře, které hospodáři sloužilo. Nebylo to však zadarmo. Hospodář se prý většinou musel upsat d'áblu. Takového diblíka byste mohli mít doma i Vy. Stačí počkat, až slepice snese malé kulaté vajíčko. To se potom dá za pec a říká se k tomu čarovné zařkadlo. Za tři dny se diblík vylhne a má se k světu.

To se asi podařilo jednomu obyvateli Václaví u Rovenska. Jinak to nebylo možné, než že by měl spolky s plivníkem. Bylo to po letech sucha a neúrody, ostatní měli sotva na holé živobytí, ale on? Sýpky plné až po okraj a peněz jako šlupek. Konečně nějaký soused ten zázrak viděl a donesl to všem ve vsi. Tenhle plivník byl prý věčně urousaný, ale kudy chodil, tam nechával hromádky obilí. Hospodář pak jen chodil po dvorku a po zápraží a sbíral obilí do pytlů. Radost mu ale kazilo pomyšlení, že za to všechno upsal duši své nejstarší dcery čertu. Dusil v sobě to tajemství a jak dcera dospívala, bál se o ni více a více. Nakonec se vdala a odešla z domu. Hospodář si již říkal, že snad čert na ni zapomněl, ale kdepak. Jednou, když se její

muž vrátil domů, nikde ji nenašel. Hledal ji nejprve sám a pak mu pomáhalo plno lidí ze vsi, až ji konečně našli polomrtvou ležet v polích. Donesli ji do chalupy, kde ještě čtvrt roku skomírala. I když byla při vědomí, nemohla se na nic upamatovat. Po její smrti se plivník ztratil z chalupy jejího nešťastného otce a všechno štěstí bylo to tam. Stíhala je nehoda za nehodou, nakonec vyhořela i chalupa a celá rodina se odstěhovala daleko ze vsi a od těch dob o nich již nikdo neslyšel.

Jiného díblíka měl prý kdysi dávno kdosi na Proseči (nedaleko Tatobit). Když si ho hospodář posadil na klín, hladil ho a říkal: „Pliž, plivníčku, plij!“ Tak plivník plival jeden dukát za druhým. Najednou naplival i pěknou hromádku. Někdy se mu ale nechtělo a to ho museli dlouho přemlouvávat, prosit a slibovat hory doly, aby aspoň pár dukátků ze sebe dostal. Dobře se s plivníkem celé rodině žilo, jenom všichni museli dávat pozor, aby ho nějak nepohněvali, to by od nich totiž odešel.

Ohnivý vůz

Povídalo se, že mezi Libuní a Újezdem jezdí ohnivý vůz z černými lampami. Tedy povídalo, spíše šeptalo, protože takové vozy většinou bloumaly mezi hranicemi světa živých a mrtvých a vozili se v nich ponejvíce čarodějové a lidé, kteří ani po smrti nenašli pokoje. Když se podíváme kousek za hranice Lomnicka, najdeme takových tajemných povozů více. Nejznámější a nejhružuplnější jsou jistě posmrtné noční jízdy jilemnického čaroděje Vejrycha. Rovněž na silnici ze Soběraze do Radimi, na rozcestí těsně před vsí, se takový kočár zjevoval.

Bezděčinský šafář

V Bezděčíně stával panský dvůr, který vyhořel roku 1866. V něm býval velice zlý šafář. Bil čeládku, týral ji, jak to jen šlo, a v noci běhal po komůrkách a ve spaní lidí škrtil. V Bezděčíně a okolí šla z něho hrůza a povídalo se, že straší za živa. Nakonec ho hraběnka musela přeložit do Lánova u Vrchlabí, kde brzy zemřel. Klid však od něho nebyl. Vždy mezi desátou hodinou večerní a půlnocí létal po světě a na co živého narazil, to rozsápal. Jednou v Lánově roztrhal na kusy pekařovu dceru. Od té doby nesměl nikdo v onen nebezpečný čas na ulici a tomu, kdo Lánova od šafářova ducha pomůže, byla slíbena odměna 300 zlatých. To se dozvěděl jeden vandrovník. Vrazil večer na hřbitov, vylezl na zvonici a čekal. Asi v jedenáct hodin přiběhl k šafářovu hrobu veliký černý pes a začal hrabat v zemi. Zanedlouho šafář z hrobu vyskočil, svlékl si košili a s divokým chechotem odletěl do světa páchat své nekalosti. Vandrovník slezl ze stromu, popadl košili a vylezl zpět na zvonici. Šafář před půlnocí přiletěl zpátky a hledal svoji košili. Za chvíli bude muset být zpátky v hrobě, jinak jeho moc zmizí. Vandrovník čekal až hodiny začnou odbíjet, potom začal na zvonici třepat košili tak, aby ji šafář zahlédl. Ten neváhal a vyskočil tak prudce, že do zdi zvonice vymáčkli otisky podkov svých tří kopyt. Košili už ale navléknout nestačil a když hodiny

odbily podvanácté, padl nehybně k zemi, tentokrát již nastálo. Lánovští ho druhý den znovu pohřbili a od těch dob měli pokoj. Jen bylo štěstí, že měl tři kopyta a ne čtyři, to by mu nebylo pomoci a dále by sužoval okolí. Na lánovské zvonici jsou ty tři vymáčknuté podkovy vidět dodnes.

Pověst z Karlova

Když se díváte do knih, kde se popisují staré lomnické požáry, nikde tam nenajdete, že by kdy hořelo na Karlově. A že v době dřevěných chalup a stodol plných sena hořelo často. Ale i při velkých požárech, kdy shořela stodola V. Mastného, zámečnické stavení Jana Václavíka či hospoda kováře Jana Koudelky, jako by se oheň před Karlovem sám zastavil. Může za to prý blahověšení staré cikánky.

Kdysi prý přijela do Lomnice tlupa cikánů. Byla mezi nimi i stařenka na smrt nemocná. Její dcera nechtěla, aby nocovala venku, a tak chodila od chalupy k chalupě a prosila o nocleh pro svoji churavou matku. Všude ji odmítali, až na Karlově našla hodné lidi, kteří je nechali přenocovat v suchu a teple. Když ráno odcházely z chalupy, zastavila se stařenka na prahu a pravila: „Ty Karlove, co státi budeš, ať jsi od pádu ohně zachován a ochráněn! Tomu bude nápomocna Panna Maria Karlovská.“ A tak je Karlov ochráněn před křídly ohnivého kohouta.

Tatobitský přízrak

Tatobity měly kdysi téměř tolik ovocných stromů jako Bradlecká Lhota. Jediný způsob konzervace bylo tenkrát sušení, a tak u každého většího statku stávala sušárna na ovoce. Šimkův statek v Tatobitech rozhodně mezi ty větší patřil, a tak nechyběla ani zde. Sušilo si v ní ovoce i mnoho dalších lidí z Tatobit (toť se ví, že hospodáři museli vždy něco nechat). Příhoda, na kterou Tatobitští vzpomínají, se stala právě v době, kdy se sušit začínalo a žně byly tak ve své polovině.

Na Šimkově statku měli děvečku. Ználo ji dost lidí z okolí, hlavně mužských. Ne proto, že by zastala tolik práce, ale ona byla tak trošku do větru. Jednou zase měla v komůrce amanta a měli se náramně k sobě, když vtom se ozvala hrozná rána, dveře se rozletly a klika narazila do zdi tak prudce, že se kus omítky sesypal na zem. A potom ticho, hrobové a strašidelné ticho. Milenci zírali do černočerné tmy v chodbě. Dál se však nic nedělo, a tak děvečka špitla chlupci, aby šel zavřít. Když ale dveře přibouchl, rozletěly se znovu s ještě větším lomozem. Ve dveřích se matně rýsovala vysoká škaredá postava černého muže. Oba vyjekli hrůzou a bez rozmyslu se drali ven úzkým okénkem komůrky. S děsem v očích pádili od statku, jen jak je pánbůh stvořil a ani nevímali ostré strniště pod svýma bosýma nohama. V půli pole, hrůza hrůzoucí, další černá postava. Znovu začali křičet strachy, ale pak poznali v postavě selku, která hlídala na poli a pomalu se uklidnila. Kdo však klidu pozbyl, to byla selka. Nadávala děvečce, co to zase provádí, jestli jí nestačí ty nestydatosti dělat v chalupě a musí tady běhat nahá po nocích. Oba se jí snažili

vysvětlit, co viděli, ale to selku rozzuřilo ještě více. Křičela, že to je nehoráznost, ještě si ke všemu vymýšlet takové báčorky, a ať oba mažou zpět do chalupy, než je někdo uvidí a statek přijde do řečí. Do statku by však oba mladé nedostala ani párem volů. To už byla selka rozpálená do běla a znovu otvírala ústa k láteření, když náhle ztuhla, slova jí zmrzla na rtech a krve by se v ní nedořežal. Pole totiž leželo vedle kostela se hřbitovem. Selka viděla najednou černou postavu, jak jde mezi hroby, přeskakuje hřbitovní zeď a mffí k nim. Černý muž! To již ho viděli všichni tři. Vtom začaly hodiny na kostele odbíjet jednu po půlnoci. Černý muž se zarazil, obrátil se a spěchal zpět na hřbitov, kde mezi hroby zmizel. Celá trojice jako na povel vyrazila ke statku a zabarikádovala se v selčině pokoji. Až po svítání se odvážili ven. Mladí do komůrky pro šaty a selka na dvůr, kde narazila na vyplašeného chalupníka, který si u nich sušil ovoce. Zajíkal se a přerývavě vypravoval, že v noci rozkládal na lísky nové ovoce, když tu mu něco chytlo krk jak do svěráku. Podařilo se mu trochu sevření uvolnit a pootočít se. Děs z toho, co viděl, měl ohromný. To ho škrtily ruce černého muže a on mu koukal přímo do tváře, která ze všeho nejvíce připomínala koláč sražené krve! Hrůza ho vybičovala k nadlidské síle, díky které se vymanil se sevření černého muže. Potom mu na hlavu narazil bedničku s hruškami a utíkal ke statku. Tam ale bylo zamčeno a přízrak již vybíhal ze sušárny. Musel utíkat až do své chalupy, kde se také zabeđnil, čekal na ráno a vzburcoval sousedy. Vyprávěl on, vyprávěla selka a pak se šli všichni podívat do sušárny. Byl tam nepředstavitelný nepořádek, vše rozbité a rozházené.

Ještě několik nocí se Tatobitští báli po setmění vystrčit nos z chalupy, ale černý muž se zde již nikdy znovu neobjevil.

Kotelské kyselo

Za I. světové války přišlo do Kotelska několik vojáků, většinou Maďarů, aby provedli rekvizici obilí. V Kotelsku moc možností ubytování nebylo, a tak tehdejší správce školy František Macek navrhl, aby vojáci spali ve škole. Myslel si, že tak zabije dvě mouchy jednou ranou. O Maďary bude postaráno a navíc je ani nenapadne, že on sám má pod stupínkem schované zásoby. Pod svícem bývá tma největší. Ale Kotelští se báli, aby vojáci nepoškodili zařízení školy, a tak si je nakonec rozebrali do chalup. Hned druhého dne někteří z nich žádali nové ubytování. Proč? Místní obyvatelé je uctili tradičním podkrkonošským kyselem. Maďarské žaludky zvyklé na ostrá jídla si s kotelským kyselem kupodivu neporadily. S bolestmi strávili noc a kyselo již nikdy nepozřeli. Jejich škoda. Správce školy také nedopadl nejlépe. Jeho zásoby sice vojáci nenašli, ale co nedokázali oni, to se povedlo hladovým myším a z homole cukru, pytle křížal a mouky toho moc nezbylo. Myši prostě umějí rekvírovat zásoby odjakživa, kam se na ně hrabou maďarští vojáci!

j&vh